

**ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІЗНЕСУ І ПРАВА**

**ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ЕКЗАМЕНУ
для здобуття освітньо-кваліфікаційного
рівня «молодший спеціаліст»
за спеціальністю
072 «Фінанси, банківська справа і страхування».**

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
СТРУКТУРА ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ЕКЗАМЕНУ.....	4
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ.....	5
ЗМІСТ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ЕКЗАМЕНУ.....	5
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	9

ВСТУП

Вступний фаховий екзамен для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа і страхування» проводиться для осіб, які вступають до ПВНЗ МУБІП на навчання на основі раніше здобутої базової або середньої освіти.

Програма вступного фахового екзамену складена на основі змісту дисципліни «Основи економіки» у відповідності до освітньо-професійної програми за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа і страхування». Програма охоплює теоретичні і прикладні питання, що в рамках освітньо-професійної програми підготовки бакалавра визначають наявність у випускника здібностей виконувати функції, визначені освітньо-кваліфікаційною характеристикою молодшого спеціаліста.

Мета вступного фахового екзамену полягає у визначенні та оцінці рівня засвоєних теоретичних знань та вмінь визначених галузевими стандартами вищої освіти для фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» галузі знань «Економіка та підприємництво», необхідних для продовження навчання за напрямом підготовки 6.03050801 «Фінанси і кредит» спеціальності «Фінанси і кредит».

СТРУКТУРА ВСТУПНОГО ЕКЗАМЕНУ

Вступний фаховий екзамен для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» необхідних для продовження навчання за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа і страхування» проводиться у письмовій формі з використанням тестових завдань.

Для відповіді вступник отримує екзаменаційний білет, лист відповіді, чернетки. Екзаменаційний білет складається з однієї частини.

Екзаменаційний білет містить 10 закритих тестів. Закрита форма тесту передбачає застосування матеріалу за відомими стандартними алгоритмами та зразками, тобто надаються завдання з вибором однієї відповіді з чотирьох варіантів відповідей, одна з яких – правильна.

Тривалість екзамену складає 60 хвилин.

Під час виконання екзаменаційних завдань не дозволяється користуватися допоміжними матеріалами: записами, конспектами, посібниками тощо.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ

Загальна кількість балів, яку може отримати вступник дорівнює –100. Результати екзамену оцінюються за шкалою від 100 до 200 балів.

Мінімальна кількість балів, яка дозволяє брати участь у конкурсному відборі – 124. Правильна відповідь на 1 тест завдання екзаменаційного білету оцінюється у 10 балів.

ЗМІСТ ВСТУПНОГО ЕКЗАМЕНУ

Розділ I. Вступ до економічної теорії

Тема 1. Предмет та завдання економічної науки

Зародження та основні етапи розвитку економічної науки. Предмет економічної науки.

Методи економічних досліджень.

Роль та значення економічних знань у житті окремої людини та суспільства.

Тема 2. Безмежність потреб та обмеженість ресурсів. Проблема вибору

Сутність та основні види економічних потреб. Економічні блага та їх класифікація. Чинники та тенденції розвитку економічних потреб. Економічні інтереси та їх взаємодія.

Сутність та види виробничих ресурсів. Обмеженість ресурсів та проблема вибору. Альтернативна вартість.

Крива виробничих можливостей та її властивості.

Тема 3. Виробництво, його фактори та продуктивність

Сутність та структура суспільного виробництва. Форми організації суспільного виробництва. Технологічні способи виробництва. Фактори виробництва: земля, праця, капітал, здатність до підприємництва. Ефективність виробництва та чинники, що її визначають. Сутність, вимірювання та шляхи підвищення продуктивності праці.

Тема 4. Економічні системи

Поняття економічної системи. Критерії класифікації та типи економічних систем. Сутність та форми власності. Характерні ознаки традиційної, командно-адміністративної, ринкової та змішаної економічних систем. Перехідна економіка. Економічна система сучасної України.

Дійові особи ринкової економіки. Зміст економічного кругообігу. Сутність та види доходів. Диференціація доходів.

Тема 5. Гроші, їх функції та види

Сутність та властивості грошей. Еволюція грошей. Функції грошей. Види грошей. Сучасні гроші. Грошова маса та грошові агрегати. Роль банків у створенні грошей.

Грошовий обіг та його закони. Кількість грошей, необхідна для обігу. Вплив рівня цін на купівельну спроможність грошей.

Розділ II. Економіка домашнього господарства та підприємства (фірми)

Тема 6. Економічна поведінка споживача

Сутність та співвідношення загальної та граничної корисностей. Закон спадної граничної корисності. Криві байдужості та бюджетна лінія. Поведінка споживача на ринку. Правило максимізації корисності.

Тема 7. Витрати виробництва і прибуток

Сутність та структура витрат виробництва. Виручка від реалізації (валовий дохід), граничний дохід та прибуток. Види прибутку. Рентабельність (норма прибутку) та її чинники.

Оптимальний обсяг виробництва (правило максимізації прибутку фірми). Закон спадної продуктивності факторів виробництва.

Тема 8. Попит, пропозиція, ринкова ціна

Попит. Функція попиту та її графічне зображення. Закон попиту. Вплив нецінових чинників на зміну попиту. Види та фактори еластичності попиту.

Пропозиція. Функція пропозиції та її графічне зображення. Закон пропозиції. Властивості кривої пропозиції. Вплив нецінових факторів на зміну пропозиції. Сутність та чинники еластичності пропозиції. Взаємодія попиту та пропозиції. Ринкова рівновага та механізм ринкового ціноутворення. Причини виникнення дефіциту або надлишку на ринку.

Тема 9. Підприємництво та підприємство

Сутність підприємництва. Види підприємницької діяльності. Підприємницький дохід: утворення та розподіл. Підприємництво в Україні. Сутність та функції підприємства (фірми). Форми власності. Види підприємств за формою власності. Організаційні форми підприємств, їх переваги та обмеження.

Тема 10. Конкуренція. Типи ринкових структур

Сутність та види ринкової конкуренції. Види та методи конкурентної боротьби.

Типи ринкових структур.

Антимонопольне регулювання та захист конкуренції. Проблеми розвитку конкурентного середовища в Україні.

Тема 11. Види ринків та ринкова інфраструктура

Сутність та функції ринку. Об'єкти та суб'єкти ринкових відносин. Види ринків. Особливості ціноутворення на різних ринках. Взаємопов'язаність ринків.

Сутність та призначення ринкової інфраструктури. Складові ринкової інфраструктури та їх основні функції.

Сутність, джерела, форми та значення кредиту. Структура банківської системи. Основні операції комерційних банків.

Формування ринкової інфраструктури в Україні.

Розділ III. Національна економіка

Тема 12. Поняття та структура національної економіки

Сутність національної економіки. Суб'єкти макроекономічних відносин. Структура національної економіки. Основні макроекономічні пропорції. Сутність та складові сукупного попиту і сукупної пропозиції. Макроекономічна рівновага як фундаментальна проблема економіки.

Тема 13. Валовий внутрішній продукт та інші макроекономічні

показники

Валовий внутрішній продукт (ВВП). Валовий національний продукт (ВНП). Методика розрахунку ВВП та ВНП. Номінальний та реальний ВВП. Потенційний та фактичний ВВП. Дефлятор ВВП. Динаміка ВВП України. Сутність та методика розрахунку чистого національного продукту (ЧНП), національного доходу (НД), особистого доходу (ОД).

Тема 14. Економічне зростання та циклічність економічного розвитку

Економічне зростання та економічний розвиток. Екстенсивний та інтенсивний типи економічного зростання. Циклічність як форма руху економіки. Сутність та фази економічного циклу. Характер економічної активності на різних фазах економічного циклу. Антициклічне регулювання.

Тема 15. Зайнятість та безробіття

Зайнятість населення у ринковій економіці. Причини виникнення та види безробіття. Визначення рівня безробіття. Фактичний та природний рівні безробіття. Соціально-економічні наслідки безробіття. Сутність та напрямки державної політики зайнятості. Рівень та динаміка безробіття в Україні.

Тема 16. Інфляція як макроекономічне явище

Інфляція: сутність та причини виникнення. Показники інфляції. Види інфляції. Соціальні та економічні наслідки інфляції. Взаємозв'язок інфляції та безробіття. Основні заходи антиінфляційної політики держави. Інфляція та способи її регулювання в Україні.

Тема 17. Державне регулювання національної економіки

Роль та функції держави в ринковій економіці. Економічна політика держави. Напрямки та методи державного регулювання економіки. Зміст та завдання грошово-кредитної політики держави. Функції Центрального банку країни. Види та інструменти грошово-кредитної політики. Грошово-кредитна політика в Україні.

Сутність та основні інструменти бюджетно-податкової політики. Податки та їх види. Принципи та способи оподаткування. Державний бюджет та його структура. Основні статті доходів та видатків державного бюджету. Зв'язок між ставкою оподаткування та надходженнями до державного бюджету.

Бюджетний дефіцит та способи його фінансування. Державний борг: сутність, причини виникнення та наслідки. Бюджетно-податкова політика в Україні.

Розділ I V . Світова економіка**Тема 18. Світове господарство та міжнародна торгівля**

Сутність та структура світового господарства. Міжнародний поділ

праці. Міжнародні економічні відносини, їх основні форми. Міжнародна економічна інтеграція.

Економічні причини виникнення міжнародної торгівлі. Абсолютні та відносні переваги у міжнародній торгівлі. Сутність та структура торговельного балансу.

Методи регулювання міжнародної торгівлі. Протекціонізм та лібералізм у зовнішньоторговельній політиці держави. Світова організація торгівлі та проблеми регулювання торговельних відносин між країнами.

Тема 19. Міжнародна валютна система

Міжнародні валютні відносини. Міжнародна валютна система її структура та еволюція. Міжнародна ліквідність, валютний курс та валютні ринки. Сутність та структура платіжного балансу країни. Міжнародні валютно-фінансові організації. Співробітництво України з міжнародними валютно-фінансовими організаціями.

Тема 20. Міжнародне підприємництво та науково-технічне співробітництво

Сутність, передумови виникнення та характерні ознаки міжнародного підприємництва. Форми міжнародного підприємництва. Спільні підприємства. Вільні економічні зони.

Міжнародне науково-технічне співробітництво: зміст та основні організаційні форми. Міжнародне підприємництво та науково-технічне співробітництво в Україні.

Тема 21. Глобалізація світової економіки

Глобалізація економіки як закономірність світогосподарського розвитку. Фактори глобалізації. Форми прояву глобалізації. Суперечливість глобалізації.

Сутність та основні види глобальних проблем людства. Напрями та механізми вирішення глобальних проблем. Проблеми та перспективи інтеграції України в глобальну економіку.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Загальна економіка: Підручник І.Ф.Радіонова, І.С.Кравченко, В.В.Радченко./За ред. І.Ф.Радіонової. – 4-те вид., доп. і перероб. – К.: „А.П.Н.”, 2005
2. Економіка: Підручник для 10-го класу загально освіт. навч. зал. / Г.О.Ковальчук., В.Г.Мельничук, В.О.Огнев'юк) – К.: Навч. книга, 2003
3. Економіка: Навч. посібник для 10–11 класів / З.Г.Ватаманюк, С.М.Панчишин, І.М.Грабинський та ін. // За ред. З.Г.Ватаманюка, С.М.Паншичина. – К.: Либідь, 1999
4. Моя економіка: Підручник для уч. 8–9-х, 10-х кл. /Л.М.Кириленко, Л.П.Крупська, І.М.Пархоменко, І.Є.Тимченко. – К.: „А.П.Н.”, 2004.
5. Гальчинський А.С., Єщенко П.С., Палкін Ю.І. Основи економічних знань: Навч. посібник. – К.: Вища школа, 1998
6. Економіка: Навч. посібник для загальноосвіт. Навч. закладів. – 2-ге, доп. Вид. /С.В.Степаненко, А.М.Поручник, А.С.Бебело та ін. // За ред. канд. екон. наук, доц. С.В. Степаненка. – К.: КНЕУ, 2001
7. Основи економіки: Навч. посібник /О.О.Беляєв, А.С.Бебело, В.М.Сукноваленко та ін. – К.: КНЕУ, 2006
8. Зовнішнє тестування з економіки. Інформаційні матеріали. – К.: Українська рада з економічної освіти. Центр тестових технологій, 2004
9. Збірник різнорівневих завдань для державної підсумкової атестації з основ економіки / за ред. І.Є.Тимченко. – Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2003
10. Збірник задач з економіки: для 10–11 класів /упор. Г.О.Горленко. – Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2002
11. Бицюра Ю.В. Економіка Україна в цифрах: Методичний посібник. – Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2004
12. Електронний підручник “Економіка для школярів” [www . ipx . ru / economic](http://www.ipx.gov.ua/economic)